

Asia: VN/23782/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muutoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

K-kauppiasliitto ry kannattaa vastuullista alkoholin myynnin vapauttamista. Vuonna 2018 voimaan tulleen edellisen alkoholilain uudistuksen jälkeen päivittäistavarakauppojen olutvalikoimat monipuolistuivat merkittävästi. Esimerkiksi kotimaisille pienpanimoille päivittäistavarakaupat tarjoavat laadukkaan ja turvallisen myyntikanavan. Päivittäistavarakaupoissa on pitkä kokemus luvanvaraisten ikärajavaltuutujen tuotteiden myynnistä, ja valvontakäytännöt sekä niiden koulutus henkilökunnalle ovat luonteva osa kauppojen toimintatapoja.

Esitetty alkoholilain uudistus tasapuolistaisi päivittäistavarakauppojen kilpailuedellytyksiä, sillä Alkon sijainti lisää sen vieressä sijaitsevien päivittäistavarakauppojen vetovoimaa ja vääristää näin kilpailua. Enintään 8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien käymisteitse valmistettujen juomien ryhmään sisältyy laadukkaita ruokaviinejä ja erikoisoluita. Uudistuksen myötä kaupoilla olisi mahdollisuus tarjota asiakkailleen näitä tuotteita, jolloin päivittäistavaroiden ostaminen suuntautuisi nykyistä tasaisemmin myös kaukana Alkosta sijaitseviin kauppoihin.

Ruokaviinien ja erikoisoluiden saatavuuden helpottaminen vähentää kuluttajien asiointitarvetta Alkossa, jossa on tarjolla myös väkeviä alkoholijuomia. Alkoholimyynnin vapauttaminen lisää kilpailua markkinoilla. Vapauttaminen voi edistää yrittäjyyttä ja luoda uusia työpaikkoja, kun erilaiset myyntipisteet voivat toimia vapaammin. Alkoholimyynnin vapauttaminen saattaa myös vähentää matkustajatuontia ja laitonta alkoholikauppaa, ja sitä kautta parantaa valvontaa ja turvallisuutta.

Muutos sallia vähittäismyyntiluvan haltijoille enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien myynti on muutos oikeaan suuntaan. Myös muut tulevat esitykset etämyynnin selkiyttämisestä, verkkokaupasta ostettavan alkoholin kotiinkuljetuksen sallimisesta sekä selvitys alkoholipolitiikan sääntelyn siirtämisestä sosiaali- ja terveysministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön ovat erittäin tervetulleita kotimaisten yritysten kilpailuasetelman tasaamiseksi, epäselvän oikeustilan selkiyttämiseksi ja alkoholielinkeinon toimintaedellytysten huomioimiseksi.

Alkoholijuomien kokonaiskulutus on vähentynyt pitkään ja laskenut selvästi myös edellisen, vuonna 2018 voimaan tulleen alkoholilain uudistuksen jälkeen, toisin kuin esitysluonnoksessa todetaan. Ennen edellistä alkoholilain uudistusta THL korosti lausunnoissaan, että erilaiset alkoholihaitat kulkevat käsi kädessä alkoholin kokonaiskulutuksen kanssa. Alkoholin kokonaiskulutus on laskenut edellisen uudistuksen jälkeen yli 10 prosenttia (lähde: Tilastoraportti 20/2023, 10.5.2023. Suomen virallinen tilasto, alkoholijuomien kulutus, THL). Kun alkoholiperäisiä kuolemantapauksia tarkastellaan ikävakiodun kuolleisuusluvun avulla (huomioidaan muutokset, jotka eivät aiheudu ikärakenteen vanhenemisesta), huomataan että alkoholikuolemat eivät ole lisääntyneet (lähde: Tilastokeskus, Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuolemansyyt).

Lakiesityksessä mainitaan, että alkoholin myynnistä saatavat valmisteverotuotot olivat

1 497 miljoonaa euroa vuonna 2022. On hyvä tuoda esiin, että uudistuksen jälkeen alkoholin myynnistä saatavat verotulot ovat kasvaneet noin 135–210 miljoonaa euroa vuositasolla, vaikka samanaikaisesti alkoholin kokonaiskulutus on laskenut. Valmisteveron lisäksi alkoholimyynnistä peritään 24 prosentin arvonlisävero.

Vaikka Alko on monopoliasemassa, vastaa se nykyisin enää kolmanneksesta Suomessa kulutetun alkoholin myynnistä, eikä sen monopoliasema näin ollen ole enää perusteltavissa kansanterveydellä. Kansalaisista 80 prosenttia piti edellistä lakiuudistusta onnistuneena, lisäksi 65 prosenttia suomalaisista katsoo, että viinin myynti ruokakaupassa tulisi sallia (lähde: Taloustutkimus 12/2022).

Yhteenveto

K-kauppiasliitto ry kannattaa luonnosta hallituksen esitykseksi. Päivittäistavarakaupan yritykset ovat vastuullisia toimijoita, jotka pystyvät viemään uudistuksen onnistuneesti käytäntöön. Ehdotettu uudistus tasapuolistaisi vähittäiskaupan toimintaedellytyksiä, mahdollistaisi uudenlaista liiketoimintaa ja helpottaisi asiakkaiden arkea. K-kauppiasliitto ry katsoo, että suomalaiset ovat valmiita siirtymään kohti eurooppalaista alkoholikulttuuria ja viinien myynti ruokakaupassa tulisikin sallia vielä kuluvan hallituskauden aikana.

Ahtola Mikko
K-kauppiasliitto ry